

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra DEN DANSKE SAG

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 60.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947087841104/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Den Danske Sag

findes skrøbeligt nok, og lade meget tilbage at ønske, men naar vi kun vilde flittig benytte den Leilighed, som derved aabnede sig for os, og den stærke Drivefjer, som laae i Forbundet til at udvikle og udbrede høinordisk Oplysning efter en forstørret Maalestok, da er jeg sikker paa, at baade skulde det Nordiske Forbund findes uopløseligt og føre til en bestandig friere og frugtbare Vexel-Virkning mellem Høinordens Folke-Stammer, og det maaskee netop sikkrere, jo mere det gik i Langdrag med en fælles Over-Styreelse, der er til langt mere Skade end Gavn, saalænge ikke Under-Styrelsen af de større og mindre Deles egne Anliggender, eller hvad man paa Pludder-vælsk kalder det »Communalet«, har baade faaet sit rette Omfang og vundet Fasthed til at hævde sin Frihed indenfor sine afstukne Grændser.

Til dette folkelige Oplysnings-Værk efter en Maalestok og med et Maal, som er Høinordens gamle Helte og Halvguder værdige, regnede jeg lige fra Begyndelsen, og regner jeg fremdeles, en stor Nordisk Høiskole, helst i Gøt haborg, hvor man naturligviis ikke skulde fabrikere Embedsmænd enten for alle tre Riger eller for noget af dem, men hvor hele den menneskelige Kundskabs-Kreds skulde synes med høinordiske Øine og bearbejdes med høinordiske Kræfter til stigende og voxende Oplysning af Menneske-Livet og alle dets Forhold, altsaa først og fremmest af Menneske-Livet i den Grad, hvori, og den Skikkelse og de Forhold, hvorunder det folkelig har udviklet sig i vort Høinorden og befinder sig hos os for Øieblikket. Det er nemlig soleklart, at hvor vi Mennesker saa end vil hen, i Høiden, i Dybden eller i Vidden, saa, hvis vi vil komme der lyslevende, da maae vi tage os selv lyslevende med, og det i vort Samfund med Folket, da vi kun deri har et levende Forhold saavel til Menneske-Slægten, som til Folke-Aanden.

Det nytter vist nok ikke stort at pege paa en saadan Nordisk Høiskole, som Plante-Skolen for et videnskabeligt Liv og en levende Videnskabelighed, saalænge disse Begreber i deres menneskelige Sandhed er ligesaa fremmede for vore fleste Læsere, som de altid har været baade for vore Latinske og for vore Tyske Skolemestere, men pege maa jeg dog paa det Eneste, der kan frembringe og vedligeholde en virkelig Nordisk Forening til Kappelyst, Vexel-Virkning og Fællesskab baade i Fred og Feide, og efterhaanden, som vi i det Smaa arbejder paa Folkets folkelige Oplysning og Dannelse, vil Tanken om en saadan stor Brændpunkt dog ogsaa fødes og Nød-

Den Danske Sag

vendigheden deraf føles i en stedse videre Omkreds, til denne høinordiske Kæmpe-Tanke bryder igiennem, som saa mange andre og vil da selv bevise baade sin Udførlighed og Gavnlighed.

Det er nemlig ikke blot min Paastand, min Tro og min Overbevisning, men det er en indlysende Sandhed, som maa falde Enhver i Øinene, der har faaet aabne Øine for Menneske-Livet haade i det Smaa og i det Store, at naar Oplysning og Videnskabelighed skal være levende, blomstre til Livets Lyst og bære Frugt til Livets Gavn, da maa de, som alle andre baade aandelige og legemlige Planter og Træer, have Rod i den Jord, de skal trives i, saa det er ikke blot Menig-Mand, der, naar han skal blive oplyst til sit eget og det Helas Gavn, maa oplyses paa sit Modersmaal og om sin Livs-Stilling baade som det Menneske, han er, midt iblandt sit Folk, og som den Borger, han er i sit Fæderneland, og det er ikke blot Embeds-Mændene i et Rige, som, for at være dygtige Redskaber i Regjeringens Haand og virkelige Støtter for Riget, maae kiende og elske deres Fæderneland, Folk og Modersmaal, men det er ogsaa Tilfældet med de Høilærde, ligesaavel Tænkere som Digtene, ligesaa vel Skrivere som Talere, at de bliver aldrig store i menneskelig Forstand, aldrig gavnlige, glædelige og ønskelige for det Folk, som avler, og det Rige, som føder dem, dersom det ikke er Folke-Aanden, som besjæler dem, og Moders-Maalet, som de faaer i deres Magt, til baade at oplyse sig med og udtrykke sig i. Videnskabeligheden eller Lærdommen, og selv for en stor Deel Digte-Konsten eller Poesien hos os, har derfor i den Latinske og Tyske Utid i det højeste været Pragt-Blomster, Tulipaner, og det var maaskee uundgaeligt, ligesom hos os Rosen-Tiden først begynder, naar Tulipan-Tiden er forbi, men herefter vil det være utaaleligt, og naar Menig-Mand bliver folkelig og menneskelig oplyst, unueligt, thi saasnart Menig-Mand bliver sig folkelig og menneskelig bevidst, vil han aldrig kiende nogen for sin Meister, som, langtfra at kunne forklare ham noget, ikke engang forstaaer ham, og naar han bliver sig borgerlig bevidst, vil han gjøre alle Folket og Riget unyttige Kunster brodløse, saa Piben maa faae en anden Lyd.

Det er da ogsaa kun Øien-Forblindelse, naar det i Danmark synes at forholde sig anderledes, synes som om Videnskabeligheden hos os aldrig kunde blive folkelig, eller Folkeligheden videnskabelig, thi det ligger deels deri, at Danskerne, som